

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

**Hodnocení sportovní kariéry běžkyně Jarmily
Kratochvílové v období let 1980 - 1984**

**The evaluation of sports career of the runner Jarmila
Kratochvílová from 1980 to 1984**

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:
PhDr. Aleš Kaplan, PhD.

Zpracoval:
Martin Chyba

PRAHA, DUBEN 2012

Abstrakt

Název bakalářské práce: Hodnocení sportovní kariéry běžkyně Jarmily Kratochvílové v období let 1980 - 1984

Zpracoval: Martin Chyba

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Aleš Kaplan, PhD.

Cíl práce: Cílem bakalářské práce je hodnocení sportovní kariéry běžkyně Jarmily Kratochvílové v období let 1980 – 1984.

Metodika práce: Práce byla rozdělena do dvou hlavních částí. V první jsem hodnotil sportovní kariéru Jarmily Kratochvílové v letech 1980 – 1984. Hodnocení jsem provedl na základě obsahové analýzy novinových článků uveřejněných ve sledovaném období v deníku Mladá fronta. Statisticky jsem zpracoval počet článků v roce, tyto články jsem kategorizoval dle metodiky Volfa (2007), upravené pro hodnocení sportovní kariéry Jarmily Kratochvílové. Dále jsem zpracoval počet startů v jednotlivých sezónách a tyto starty rozdělil na halové a venkovní. Pro každý rok jsem vybral nejlepší dosažený čas a uvedl pořadí, které tímto výkonem obsadila atletka ve světových tabulkách na konci roku. V každém ze sledovaných roků jsem uvedl největší úspěchy dle zpracovatele bakalářské práce. Všechny sezóny hodnotila také sama Jarmila Kratochvílová. Druhá část práce obsahuje řízený rozhovor uskutečněný s Jarmilou Kratochvílovou.

Výsledky práce: V předkládané bakalářské práci jsem zmapoval, popsal a zhodnotil vybranou část sportovní kariéry Jarmily Kratochvílové v letech 1980 – 1984. Pomocí obsahové analýzy a následně i statisticky jsem zpracoval celkem 255 článků, týkajících se Jarmily Kratochvílové. Články měly v jednotlivých letech vzestupnou tendenci, která vyvrcholila v roce 1983, kdy bylo napsáno ve vybraném periodiku (n) 61 článků, což znamenalo nejvyšší počet za sledované období. V následujícím roce počet vydaných článků klesl.

Klíčová slova: Jarmila Kratochvílová, sport, atletika, olympijské hry, běh na 400 m, běh na 800 m

Abstract

Title: The evaluation of sports career of the runner Jarmila Kratochvílová from 1980 to 1984

Student: Martin Chyba

Supervisor: PhDr. Aleš Kaplan, PhD.

Aim: The aim of this bachelor work is the evaluation of sports career of the runner Jarmila Kratochvílová from 1980 to 1984.

Methodology: The work was divided into two main parts. In the first one, I evaluated the sports career of Jarmila Kratochvílová from 1980 to 1984. I made the evaluation on the basis of the content analysis of the newspapers articles, published in the monitored period in the daily newspapers Mladá fronta. I adapted statistically the number of the articles in particular year, I categorised these articles according to the methodology of Volf (2007), adapted for the evaluation of sports career of Jarmila Kratochvílová. Then I composed the number of starts in particular seasons and I divided these starts into indoor and outdoor. For every year I chose the best achieved time and I mentioned the placing, which the runner gained in the world chart in the end of the year. In each of these years I mentioned the biggest successes according to the author of this bachelor work. Every season evaluated Jarmila Kratochvílová too. The second part of this work contains the regulated interview realised with Jarmila Kratochvílová.

Results: In this bachelor work I mapped, described and evaluated selected part of the sports career of Jarmila Kratochvílová from 1980 to 1984. Using a content analysis and after that statistically I adapted 255 articles, concerning Jarmila Kratochvílová. The articles had in particular years a rising tendency, which culminated in 1983, because this year were 61 articles written by selected periodical, and it meant the highest number of articles during the monitored period. The year after the number of published articles decreased.

Key words: Jarmila Kratochvílová, sport, track and field, Olympic Games, 400 m run, 800 m run

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně za pomoci literární rešerše.

V Praze, dne 22. dubna 2012

Martin Chyba
v. r .

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval PhDr. Aleši Kaplanovi, Ph.D., za odborné vedení při tvorbě bakalářské práce, za mnoho podnětných informací týkajících se zvolené problematiky a především za čas, který mi věnoval. Bez jeho vedení by tato práce nevznikla. Mé poděkování patří i Mgr. Petře Kratochvílové za odborné konzultace.

Žádám, aby při zpracování tohoto textu byla citována bakalářská práce v souladu s pravidlem o citování textu.

[illegible]

Obsah

1.	ÚVOD.....	8
2.	TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	9
2.1	Biografický výzkum.....	9
2.2	Biografický výzkum ve sportu.....	11
2.3	Přehledová studie.....	11
2.3.1	Přehledová studie závěrečných prací o českých atletech na FTVS UK.....	11
2.3.2	Přehledová studie biografických či autobiografických publikací o úspěšných atletech.....	14
2.3.3	Kategorizace dle databáze Národní knihovny České republiky.....	20
3.	VÝZKUMNÁ ČÁST.....	24
3.1	Cíl a úkoly práce.....	24
3.2	Výzkumné otázky.....	24
3.3	Stručná biografická charakteristika.....	24
3.4	Metodický postup.....	26
3.4.1	Obsahová analýza.....	26
3.4.2	Rozhovor.....	27
3.5	Základní statistický rozbor.....	27
4.	VÝLEDKOVÁ ČÁST.....	28
4.1	Zpracování článků.....	29
4.2	Řízený rozhovor.....	34
5.	ZÁVĚRY.....	42
6.	SOUPIS LITERATURY.....	45
6.1	Použitá literatura.....	45
6.2	Literatura s biografickou tematikou.....	46

1. Úvod

Téma „Hodnocení sportovní kariéry běžkyně Jarmily Kratochvílové v období let 1980 - 1984“ jsem si zvolil z následujících důvodů.

K atletice mám velmi vřelý vztah, věnuji se jí od deseti let v rodném městě Čáslavi a stále aktivně závodím. Zajímám se jak o historii, tak i o budoucnost atletiky. Své nabyté zkušenosti se snažím předávat jako trenér atletické přípravy. Sleduji nejen vrcholné akce světové atletiky, jako např. olympijské hry, Diamantovou ligu, mistrovství světa a Evropy, ale zajímám se i o dění na domácí atletické scéně.

Již v prvním ročníku jsem si ze zvědavosti prohlížel témata závěrečných prací a velice mě zaujaly právě biografie významných osobností. Rozhodl jsem se odkrýt, co přesně se v těchto studiích řeší, a vyhledal jsem již vytvořené diplomové práce. Našel jsem biografické studie Jana Železného a Dany Zátokové.

V atletice se specializuji především na střední tratě. Překvapilo mě proto, že mezi závěrečnými pracemi žádná o našich skvělých běžcích není. Rozhodl jsem se tuto mezeru zaplnit a ani hledání významné osobnosti nebylo těžké. Téměř každý den jsem se na stadionu v Čáslavi setkával s Jarmilou Kratochvílovou. Podle mého názoru je jednou z nejlepších běžkyň naší historie a možná i jednou z nejlepších běžkyň světové atletiky.

Jarmila Kratochvílová je známou atletkou po celém světě. V této době se o ní mluví především díky jejímu času, dosaženému v běhu na 800 metrů. 26. července 1983 zaběhla v Mnichově osmisetmetrovou trať v čase 1:53,28 min. Tento výkon doposud nebyl překonán a je nejdéle platným světovým rekordem.

Pokud podobného výkonu dosáhne sportovec v dnešní době, je vnímán jako světová hvězda a celebrita. Zajímá se o něj celý svět a on sám se dovede finančně zajistit na zbytek života. Jarmila Kratochvílová však žije skromným životem v ústraní. Nikdy se nevzdala svého domova v Golčově Jeníkově a totéž platí i o jejím druhém domově na atletickém stadionu v čáslavských Vodrantech.

2. Teoretická východiska

Než jsem však začal shromažďovat konkrétní data o sportovní kariéře Jarmily Kratochvílové, musel jsem v rámci teoretických východisek důkladně prostudovat metodu kvalitativního výzkumu a metodický konstrukt biografické studie.

Vnímal jsem osobnost Jarmily Kratochvílové především jako bývalou skvělou světovou atletku, která dosáhla mnoha úspěchů. Bylo proto potřeba podrobně nastudovat, jak byla mediálně prezentována v době její sportovní kariéry. Psalo se jen o jejích úspěších, nebo se čtenáři dozvídali i o jejích zdravotních problémech? Jak se odrážely úspěchy v četnosti vydaných článků o atletce? Všechny tyto otázky jsem se pokusil zodpovědět a prezentovat ve své práci. Ta má navázat na závěrečné práce, které se zabývaly biografii skvělých českých atletů. V úvodu jsem již zmínil biografie Jana Železného a Dany Zátopkové, ke kterým později přibýly další práce o Emilu Zátopkovi, Robertu Změlíkovi a Imrichu Bugárovi. Vzhledem k tomu, že Jarmila Kratochvílová a Miroslav Kváč napsali autobiografickou knihu Čekání, mohl jsem čerpat též z ní.

Cílem bakalářské práce je hodnocení sportovní kariéry běžkyně Jarmily Kratochvílové v období let 1980 – 1984.

2.1 Biografický výzkum

Dle Hendla (1999) představuje biografie často používanou uměleckou a vědeckou formu zkoumání lidského života. Patří k nejvýznamnějším druhům případové studie. Biografií jako vědeckou formou rozumíme napsanou historii jednoho života. Jde o rekonstrukci a interpretaci průběhu života jedince někým druhým na rozdíl od autobiografie. Průběh života znamená posloupnost faktických událostí během života jedince. Biografické zkoumání se někdy snaží srovnáním různých biografii nalézt podobnosti a vzorce životních drah a přispět k vysvětlení osobních nebo společenských fenoménů.

Drulák (2008) popisuje vývoj biografického přístupu takto. V oblasti společenských věd se biografický přístup objevuje poprvé na konci 19. století v klasické antropologii. V období po druhé světové válce došlo k útlumu využití biografií ve prospěch kvalitativních metod. K dalšímu pozapomnění biografie přispěly silné proudy marxismu a strukturalismu, které upozadovaly osobní zkušenost společenských aktérů ve prospěch neosobních struktur.

Až na konci sedmdesátých let přispěl k obnovení zájmu o využití biografie technický vývoj. Masové rozšíření magnetofonu usnadnilo záznam biografických rozhovorů, jejich přepis a následnou analýzu. Rozhodujícím činitelem se však stal zvyšující se zájem o každodenní život v sociologii a historii.

Za posledních třicet let se biografie ve společenských a humanitních vědách etablovala natolik, že dnes vycházejí dva anglofonní recenzované časopisy: *Biography: An Interdisciplinary Quarterly* a *Auto/Biography*. V Česku vychází recenzovaný *Biograf*. Většina odborných textů věnovaných biografii pochází z pera antropologů, pedagogů a sociologů.

V biografické studii zachycují jen část života Jarmily Kratochvílové. Tuto formu biografie rozlišuje Denzin (1989) jako epizodickou biografii. Další druhy nazývá úplnou a komentovanou biografii. Úplná biografie se snaží komplexně zachytit celou zkušenost jedince. Epizodická biografie se soustřeďuje pouze na určitou fázi života jedince. Komentovaná biografie může být úplnou nebo epizodickou. Obsahuje rozsáhlé komentáře, vysvětlivky a doplňující informace.

K biografickému výzkumu se používá materiál, který je shromažďován kontrolovaným způsobem. K tomu se nejčastěji využívá forma rozhovoru, ale je možné využít metod dlouhodobého zkoumání. Při biografickém výzkumu se také využívají materiály, jako jsou deníky, zápisníky, dopisy, novinové články apod.

2.2 Biografický výzkum ve sportu

Biografie jako literární žánr je ve sportu hojně používána. Nezaújatě a uceleně vypráví o životě nejenom úspěšných sportovců, ale i známých trenérů. Ve sportovní literatuře najdeme i autobiografické knihy, jako například *Můj trénink a závodění* od Emila Zátopka. Biografie vychází většinou až po skončení sportovní kariéry a mnohdy poskytuje čtenáři pohled do soukromého života sportovce a odhaluje nejrůznější aféry. Knihy o úspěšných atletech vycházely především v minulosti. Nyní četnost vydaných biografii odpovídá mediální atraktivitě atletiky. Ta je sice stále nazývaná královnou, ale zastíněná finančně mnohem více dotovanými sporty, jako jsou fotbal, hokej nebo tenis. Právě o sportovcích z těchto odvětví vychází v současnosti největší množství biografických knih.

V posledních letech se začíná objevovat řada biografických studií o známých sportovcích. Tato bakalářská práce navazuje na práce již vzniklé na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy. Jsou to práce Volfa (2007), Chocholové (2008), Horelicové (2009), Tesárka (2010) a Matěchy (2011).

2.3 Přehledová studie

V této části bych rád v přehledové studii upozornil na současný stav řešení biografických studií o českých atletech. Nejdříve se zmíním o závěrečných pracích o českých atletech, které byly řešeny na katedře atletiky UK FTVS.

2.3.1 Přehledová studie závěrečných prací o českých atletech na FTVS UK

Výčet biografických studií řešených na UK FTVS začíná v roce 2007, kdy napsal Jan Volf diplomovou práci na téma Biografická studie sportovní kariéry Jana Železného. Popsal v ní dvacetiletou sportovní kariéru světového rekordmana v hodu oštěpem. Analyzoval a následně i statisticky zpracoval obsah 766 článků publikovaných v deníku Mladá fronta a později Mladá fronta DNES. Tyto články otištěné v letech 1986 – 2006

prezentují osobnost Jana Železného zpravidla kladně, až na to, že mu byla vyčítána nízká účast na domácích závodech a mistrovstvích republiky. Po listopadu 1989 mohl začít konečně závodit na světových mítincích a finančně zhodnotit své oštěpařské umění. Volf získal i řízený rozhovor, který mu pomohl vylíčit osobnost atleta.

Alena Chocholová je autorkou další diplomové práce, obhájené na UK FTVS v roce 2008. Vybrala si téma Biografická studie sportovní kariéry olympioničky Dany Zátopkové. Pomocí analýzy 388 článků a řízeného rozhovoru popsala a zmapovala šestnáctiletou sportovní kariéru oštěpařky. Podařilo se jí zjistit, že osobnost Dany Zátopkové byla ve sdělovacích prostředcích vnímána především prostřednictvím novinových článků, které v té době psaly převážně o závodech, trénincích a sportovní přípravě. Jen malé množství článků se zajímalo o manželství se světovým běžcem Emilem Zátopkem. Dalším zjištěním bylo, že Dana Zátopková dosáhla významnějších úspěchů až po vítězství na IV. letních olympijských hrách konaných v Helsinkách v roce 1952 a podařilo se jí přehodit padesátimetrovou hranici vícekrát před vlastním světovým rekordem než po něm.

V roce 2009 se další autorkou biografické studie stala Veronika Horelicová. Ve své diplomové práci „Vnímání osobnosti Emila Zátopka v českém tisku v letech 1998 – 2009“ zaznamenala, jak byl Zátopek popisován v článcích zveřejněných v deníku Mladá fronta DNES v období od července 1998 do července 2009 a jak je Zátopek vnímán vybraným vzorkem populace. Pomocí obsahové analýzy a následně i statisticky zpracovala 617 článků. Emil Zátopek je v nich popisován především jako fenomén sportu, jako hrdina, vzor a inspirace. V článcích byly vyzdvihovány získané medaile a jím překonané rekordy. Bylo možné zaznamenat i články informující o zdravotních potížích, které vyústily v úmrtí Emila Zátopka. Mnoho článků bylo také napsáno v souvislosti se závody, které se konaly nebo dosud ještě konají na počest Emila Zátopka. Dalším cílem bylo zjistit, jaký je současný náhled záměrně vybraného vzorku respondentů české společnosti na osobnost Emila Zátopka. Zjišťování proběhlo pomocí anketního šetření, které bylo provedeno u čtyř na sobě nezávislých různorodých skupin. Poté byly odpovědi 63 respondentů vyhodnoceny a statisticky zpracovány. Výsledky anketního šetření vypovídají o tom, že náhled respondentů na osobnost Emila Zátopka je výborný. V další části se Veronika Horelicová věnovala vyjádření význačných osobností sportu k postavě Emila Zátopka bezprostředně po jeho smrti. Tyto ohlasy se

nesly v duchu toho, že zemřel skvělý, upřímný člověk, fenomenální sportovec a vzor mnoha těchto osobností. Zdůrazňovaly, že i když Emil Zátopek zemřel, jeho odkaz žije dále, a že Zátopek se již za svého života stal legendou.

Další práci obhájil v roce 2010 Martin Tesárek. Jejím tématem byla Sportovní kariéra olympijského vítěze Roberta Změlíka. V práci popisuje, že hlavní osobou, která vedla Roberta Změlíka k atletice, byl tělocvikář na základní škole. Znamý desetibojař od dětství snil o olympijské medaili, což se mu v Barceloně roku 1992 splnilo. Vítězství znamenalo další motivaci a posunutí cíle k překonání světového rekordu, což se mu nikdy nepodařilo. Po zdravotních problémech se vítězně vrací na Mistrovství světa v Paříži 1997. V roce 1998 však sportovní kariéru ukončil, důvodem byly opakované zdravotní potíže a zaneprázdněnost podnikáním.

Zatím poslední biografií vytvořenou na UK FTVS je práce Miroslava Matěchy, obhájená v roce 2011. Diplomová práce nese název Biografie sportovní kariéry Imricha Bugára. Matěcha v ní zpracoval celkem 348 novinových článků z Československého sportu, které se týkaly výhradně výsledků v jednotlivých závodech. Proto nebyl pozorován nárůst novinových článků po získání stříbrné medaile na XXII. letních olympijských hrách v Moskvě 1980, ani se nedal určit autor, který by se specializoval na články o Imrichu Bugárovi. Z průměru dvaceti nejdelších hodů je patrné, že jeho nejlepší výkonnost přišla až po vítězném Mistrovství světa 1983 v Helsinkách. Nejdelšího hodu dosáhl v San Jose 1985, měl hodnotu 71,26 m.

2.3.2 Přehledová studie biografických či autobiografických publikací o úspěšných atletech

První zmínky nacházíme v 30. letech 20. Století, kdy se začíná psát o atletech jako o sportovních osobnostech té doby. Řazení je chronologické.

V roce 1935 napsala Lída Merlínová knihu *Zdenin světový rekord*. Pojednává se v ní o bývalé světové rekordmance v běhu na 800 m Zdeně Koubkové. Vítězka Ženských světových her v Londýně ze srpna roku 1934 v běhu na 800 m vytvořila nový světový rekord 2:12,4 min. Dnes již skoro zapomenutý příběh člověka, který do svých dvaadvaceti let byl považován za ženu, slavnou atletku, a poté, až do své smrti ve třiasedmdesáti letech, byl mužem. Po operaci genitálu se sportovkyně stala Zdeňkem Koubkem, který svět atletiky ihned opustil. Stejně tak zmizely z tabulek a statistik její rekordní zápisy.

V roce 1938 vyšla v Praze kniha *Kulhavý běžec*, autobiografické dílo novináře a několikanásobného mistra Československa v běhu na 800 m a 400 m překážek Evžena Rošického.

V roce 1946 vyšla v Českomoravských tiskařských a vydavatelských podnicích kniha Alfreda Janeckého *Slavné postavy naší atletiky*. V knize je mimo jiné připomenutý i František Douđa, československý rekordman ve vrhu koulí.

V roce 1946 vyšla v Praze kniha *Hoch v tretrách*, kterou o sobě napsal známý sprinter Mirko Paráček.

V roce 1947 vydává Svatopluk Smutný v Praze knihu *Emil Zátopek, nástupce Nurmiho a Hägga*.

V roce 1949 vychází v Praze *Vítězství vůle: Příklad Emila Zátopka* od Františka Kožíka. Kniha je svěží a podrobnou reportáží o životě a vítězstvích našeho olympionika, psaná se stálým zřetelem k lidskému profilu vynikajícího běžce, i k tomu, aby byla příkladem pro to, jak lidská vůle může přemoci slabost i bolest.

V témže roce 1949 vychází v Brně další publikace o slavném vytrvalci. Kniha Přemysla Jílka s názvem *Emil Zátopek*. Přináší přehled atletické kariéry nejlepšího československého běžce dlouhých tratí, vítěze zlaté a stříbrné medaile poslední olympiády. Pokus o vysvětlení jeho úspěchů.

V roce 1952 vychází v Praze z pera Františka Kožíka kniha *Vítěz marathonský: Příklad Emila Zátopka*. V roce 1954 následuje také v Praze druhé vydání. Je to soubor reportážních záběrů ze života a především sportovní činnosti trojnásobného olympijského vítěze, nositele Řádu republiky a bojovníka za mír mezi národy, majora Emila Zátopka. Od počátků ve Zlíně přes první úspěchy, začátky na cizích drahách, slavná vítězství na XIV. letních olympijských hrách v roce 1948, všechny závody za poslední léta, světové rekordy až k slavnému, v dějinách atletiky úplně jedinečnému, trojnásobnému vítězství na XV. letních olympijských hrách v roce 1952 sleduje autor sportovce-bojovníka, který nikdy nezapomněl na skutečné poslání sportu, jak pro jednotlivce, tak pro utužení mezinárodního přátelství. Reportáž zachycuje též zájezd Zátopka a ostatních našich sportovců do Moskvy a největší její část je věnována XV. letním olympijským hrám v Helsinkách v roce 1952. Knihu doprovázejí četné obrazové přílohy.

Rok 1955 přináší hned tři publikace o Emilu Zátopkovi, všechny vydané v Praze. První s názvem *Emil Zátopek ve fotografii* od Františka Kožíka obsahuje na půl druhého sta záběrů ze života význačného sportovce. Sleduje Zátopkovu sportovní dráhu od jejích začátků až po jeho vrcholné výkony v mezinárodních soutěžích, zachycuje jeho trénink, rodinný život i družné styky s mládeží a sportovci. V životopisném úvodu k obrazové části jsou v reportážních črtách zachyceny hlavně Zátopkovy boje a úspěchy na mezinárodních sportovních kolbištích.

Druhá kniha nese název *Emil Zátopek vypravuje*. Publikace, napsaná také Františkem Kožíkem, přibližuje mladým čtenářům život závodníka, který si svými úspěchy na atletické dráze získal světové jméno a proslavil naši vlast za hranicemi. Z vyprávění vysvítá, jakou houževnatost a kázeň vyžaduje cílevědomé úsilí nezklamat svůj lid, se kterým se cítí Zátopek těsně spjat i v nejdramatičtějších chvílích sportovních bojů v cizině. V knize jsou zachyceny nejdůležitější události Zátopkova života od jeho mládí až po největší vítězství na XV. letních olympijských hrách, konaných roku 1952 v Helsinkách, i jeho plány do budoucnosti.

Třetí knihou vydanou v Praze roku 1955 je autobiografie Emila Zátopka *Můj trénink a závodění*. Nejúspěšnější československý sportovec vypráví v knize o své sportovní dráze od prvních začátků až do r. 1954. Svěžím způsobem jsou vylíčeny jednotlivé etapy jeho atletického vzestupu až k vrcholným výkonům na světovém kolbišti, přičemž technické údaje jsou oživeny mnoha podrobnostmi o průbězích závodníka, ale též o

zásadách Zátopkova tréninku a o významu vůle a bojovnosti při zvyšování sportovních výkonů.

V roce 1956 vychází v Praze kniha *Rekord nepadá z nebe: Cesta zasloužilého mistra sportu Jiřího Skobly*. "Jediná cesta k úspěchu ve sportu je cesta vytrvalé a neúnavné práce. I k ní je nutno mít lásku a nadšení, vytrvalost, houževnatost a pílí," říká v mottu knížky Jiří Skobla, zasloužilý mistr sportu a syn olympionika Jaroslava Skobly. Autor vypráví v knížce věnované naší mládeži nejen o životě a výkonech svého otce, ale přímo prozrazuje, jak si počínat podle uvedeného motta knihy, aby rekord byl věcí dosažitelnou a splnitelnou.

V roce 1956 napsal Emanuel Bosák knihu *František Janda-Suk*. Stručný přehled vývoje techniky hodu diskem, v němž se autor zabývá hlavně popisem sportovní činnosti Františka Jandy-Suka, bývalého světového rekordmana. Seznamuje čtenáře s rozšířením a vývojem Jandovy moderní diskařské techniky, uvádí jeho soupeře i další české i cizí diskoboly. V závěru knihy jsou zpracovány tabulky výkonů nejlepších československých diskařů.

V roce 1956 vyšla v Praze kniha Jana Novotného a Emanuela Bosáka *Miloval život a boj*. Kniha o Evženu Rošickém, československém novináři a rekordmanovi v bězích na 800 m a 400 m překážek. Kniha obsahuje ukázky jeho reportážních prací z oboru sportu, hlavně atletiky.

V roce 1957 vychází v Praze kniha *Na shledanou, Emile*. Její autor František Kožík vypráví o životě a sportovních bojích našeho nejslavnějšího atleta posledních deseti poválečných let.

Na škvárové dráze je název knihy, kterou napsal Mirko Paráček. Dvanáct povídek našeho známého sprintera se snaží čtenáři přiblížit sportovní prostředí z neoficiální, lidské stránky. Kniha byla vydána v Praze roku 1958.

V roce 1960 vychází v Praze první a o dva roky později i druhé vydání knihy *Dana a Emil Zátopkovi vypravují*. Autorem je Dana Zátopková. V knize vyprávějí oba populární sportovci o svých sportovních začátcích, o prvních úspěších a neúspěších, o urputných bojích na domácích i zahraničních stadionech i o svých nejlepších výkonech. Nezapomínají ani na své osobní zážitky a dojmy z dalekých cest i na přátele, se kterými se setkali.

Jan Hanč a Miroslav Horčic jsou autoři knihy *Od startu k cíli* vydané roku 1962 v Praze. Dva naši někdejší významní lehcí atleti poutavým a srozumitelným způsobem pojednávají o tělesných a duševních vlastnostech běžců, na nichž jsou závislé běžecké

výkony. Radí, kdy začít s běžeckou přípravou, jak běhat, jak se připravovat, závodit a takticky bojovat. Jejich výklady jsou doloženy vlastními slovy a zážitky olympijských vítězů a nejlepších světových běžců.

V roce 1967 vyšla kniha *Josef Odložil vypráví*. Jan Popper v ní zaznamenal vyprávění známého československého atleta, držitele olympijské medaile z Tokia, kterou získal v závodě na 1500 metrů. Vzpomíná na své první začátky na atletické dráze, na tvrdé hodiny tréninku, na závody, kterých se zúčastnil a které mu přinesly řadu úspěchů i zklamání, i na své soupeře, mezi nimiž našel mnoho dobrých přátel.

Roku 1967 vychází v Praze autobiografické dílo Emila Zátopka s názvem *Běží Zátopek*. Náš nejpoblárnější sportovec té doby v knize vypráví o svém mládí a cestě za sportovními úspěchy, o svých rekordech a vítězstvích, kterými po více než 10 let udivoval sportovní veřejnost. Vzpomíná na své starty v nejrůznějších městech světa, na své soupeře a živě líčí i průběh závodů.

V roce 1968 vydává redaktor Alfred Janecký v Praze knihu s názvem *70 let československé lehké atletiky*. Jubilejní sborník článků, vzpomínek a zkušeností sleduje historii a rozvoj československé atletiky až po nejslavnější období posledních 20 let. Jsou tu i odpovědi našich mistrů a reprezentantů na téma "Můj největší závod", dále přehledy světových a evropských rekordů a nejlepších výkonů našich atletů, finálových umístění na olympijských hrách a mistrovstvích Evropy, tabulky mistrů, reprezentantů.

V roce 1969 vychází kniha Jaromíra Hořce a Františka Kožíka *Zlato, stříbro, bronz*. Dvacet pět příběhů sportovní kariéry nejpoblárnějších a nejznámějších československých sportovců všech dob, od Frištenského až po Čáslavskou. Knihu napsali známí spisovatelé a novináři, kteří poznali sportovní život i jeho zákulisí. Poutavým způsobem popisují těžce vydřená vítězství, okamžiky štěstí i osobní tragédie sportovců.

V Praze roku 1975 vyšla kniha Jana Poppera *Mozoly a medaile*. Sleduje desetiletou sportovní dráhu jednoho z našich nejúspěšnějších atletů, olympijského vítěze v hodu diskem z Mnichova v roce 1972 Ludvíka Daňka. Byla to cesta tvrdé dřiny, na níž nechyběly četné překážky a prohry, které však Daněk svou pílí a houževnatostí úspěšně překonal. Autor zasvěceně líčí jednotlivé etapy tohoto zápasu a vytváří tak portrét sportovce, který je svou vytrvalostí přitažlivým vzorem pro mladé lidi.

Vilém Mandlík napsal v roce 1976 knihu *Život plný sportu*. Ve vzpomínkách se bývalý reprezentant a sportovní redaktor svěruje, co pro jeho život znamenal sport. Líčí počátky své sportovní dráhy, vypráví o kázni a tvrdé přípravě, bez níž je vrcholový

sport nemyslitelný, o radosti z dosažených rekordů, o trpkosti porážek, o svých sportovních přátelích, o atmosféře velkých mezinárodních závodů.

V Praze roku 1977 vyšla kniha Jana Kotrby *Zlato, stříbro, bronz*. Pestré příběhy, postřehy a portréty vynikajících sportovců připomíná skromné počátky olympijského zápolení, dává nahlédnout do složité organizace dnešních olympijských her a přibližuje jejich neopakovatelnou atmosféru.

V roce 1978 napsal Alfréd Janecký knihu nazvanou *Zlatá kniha atletiky*. Popisuje nejdůležitější události, které poznamenaly vývoj atletiky u nás nebo měly význam pro světový rozvoj tohoto sportu. Vypráví o začátcích atletiky koncem minulého století, připomíná slavné atlety, líčí velké mezinárodní atletické soutěže a bilancuje úspěchy naší atletiky.

V Praze roku 1980 vyšla od Čenka Kohlmana biografie Heleny Fibingerové s názvem *Neboj se jich, Heleno!* Vyprávění o životní dráze zasloužilé mistryně sportu umožňuje nahlédnout do světa vrcholového sportu. Krok za krokem sleduje cestu k vítězstvím, která jsou výsledkem tisíců hodin namáhavého tréninku, vytrvalosti a houževnatosti. Vyprávění uzavírají přehledné tabulky nejlepších evropských a světových výkonů žen ve vrhu koulí.

Kariéra Jarmily Kratochvílové je popsána v knize pod názvem *Čekání*. Napsala ji Jarmila Kratochvílová a Miroslav Kváč. Kniha vyšla v Praze roku 1984 ve spolupráci s Janem Popperem.

Roku 1986 vyšla kniha *Zátopek a ti druzí*. Její autor Zvonimír Šupich v ní krátce popisuje životy Ludvíka Daňka a Emila a Dany Zátopkových.

Malá encyklopedie atletiky je název knihy od Jana Jirky a kolektivu autorů. Vyšla v roce 1990 v Praze. V knize se setkáme v krátkých charakteristikách s příběhy známých atletů.

Pavel Vítouš napsal v roce 1994 biografickou knihu *Jan Železný*. Popisuje v ní kariéru slavného českého oštěpaře a světového rekordmana.

Kniha *Sto let královny* vyšla v roce 1997 ke stému výročí organizované české atletiky. Jejím autorem je Jan Jirka.

První vydání knihy Jana Jirky *Kdo byl kdo v české atletice* vyšlo roku 2000, druhé vydání pak v roce 2004 ve spolupráci s Českým atletickým svazem.

V roce 2001 vyšla kniha o Tomáši Dvořákovi *Z vrcholu do propadliště a zpět*. Spolu se světovým rekordmanem v desetiboji ji napsal Petr Kolář.

Roku 2001 vychází v Třebíči kniha *Emil Zátopek a sport objektivem Emila Fafka a jiných*. Jejími autory jsou Emil Fafka, Zdeněk Hrabica a Marie Šusterová-Fafková.

Emil Zátopek: olympijská legenda je kniha od Františka Macáka z roku 2002. Vydalo ji v Praze nakladatelství Olympia.

Stanislav Komenda je autorem knížky *Poselství kulhavého běžce*. Vydána byla v Olomouci v roce 2003 a obsahuje několik málo desítek krátkých povídek a příběhů, které si lidé navzájem předávají.

V roce 2007 vychází z pera Petra Čermáka biografie Tomáše Dvořáka s názvem *Tomáš Lví srdce*. Kniha popisuje život slavného desetibojaře se lvím srdcem.

Knihu pro děti, jejímiž hlavními hrdiny jsou Roman Šebrle a jeho syn Štěpán, napsali Pavel Cmíral, Karel Tejkal a Miroslav Barnabáš. Kniha s názvem *Zlatý Roman* vyšla v roce 2005.

Oldřich Koudelka je autorem knihy o trenérovi Emila Zátopka Janu Haluzovi, který stál trenérsky na samém počátku zrození legendárního běžce. Kniha *Trénoval jsem Emila* vyšla v Lanškrouně v roce 2007.

V roce 2007 vyšla autobiografie *Kruhy osudu*. Olga Fikotová-Connollyová, československá a později americká diskařka, účastnice pěti olympiád a vítězka XVI. letních olympijských her 1956 v Melbourne, píše nejen o sportovním životě, ale i neobyčejný příběh její lásky a posléze sňatku s americkým kladivářem Haroldem Connollym.

V roce 2009 vyšla kniha Petra Čermáka s názvem *Bára*. Autorizovaná zpověď vítězky XXIX. letních olympijských her, konaných v Pekingu roku 2008.

Ladislav Bárta napsal v roce 2009 knihu *Medailon Jarmily Kratochvílové*. Publikace má tři části: 1. část se věnuje sportovní kariéře Jarmily Kratochvílové, 2. část běhu městem Golčův Jeníkov a 3. část se věnuje samotnému rodišti Jarmily Kratochvílové Golčovu Jeníkovu.

2.3.3 Kategorizace dle databáze Národní knihovny České republiky

Pro přehlednost uvádím tituly i v tabulkové formě, kde je uvedený název publikace, autor, rok vydání, vydavatelství a kategorizace: A významný atlet, B přehledové knihy (kapitoly), C encyklopedické knihy (kdo byl kdo).

Tabulka 1

Název	Autor	Rok	Vydavatel	Kategorie
Zdenin světový rekord	Lída Merlínová	1935	Praha: Nakladatelství Šolce a Šimáčka	A
Kulhavý běžec	Evžen Rošický	1938	Praha: Nakladatelství Šolce a Šimáčka	A
Slavné postavy naší atletiky	Alfred Janecký	1946	Českomoravské tiskařské a vydavatelské podniky	C
Hoch v tretrách	Mirko Paráček	1946	Třebechovice pod Orebem	A
Emil Zátopek, nástupce Nurmiho a Hägga	Svatopluk Smutný	1947	Praha: Mladá fronta	A
Vítězství vůle: Příklad Emila Zátopka	František Kožík	1949	Praha: Nakladatelství Československé obce sokolské	A
Emil Zátopek	Přemysl Jílek	1949	Brno: Rovnost	A
Vítěz marathonský: příklad Emila Zátopka	František Kožík	1952	Praha: Mladá fronta	A
Emil Zátopek	Emanuel Bosák	1953	Praha: Orbis	A

Vítěz marathonský: příklad Emila Zátopka	František Kožík	1954	Praha: Orbis 2. vydání, v Orbisu 1. vydání	A
Emil Zátopek ve fotografii	František Kožík	1955	Praha: Artia	A
Emil Zátopek vypravuje	František Kožík	1955	Praha: Státní nakladatelství dětské knihy	A
Můj trénink a závodění	Emil Zátopek	1955	Praha: STN	A
Vítěz marathonský: Příklad Emila Zátopka	František Kožík	1956	Praha: Mladá vesnice	A
Rekord nepadá z nebe	Karel Štorkán	1956	Praha: Mladá fronta	A
František Janda-Suk	Emanuel Bosák	1956	Praha: STN	A
Miloval život a boj	Jan Novotný	1956	Praha: STN	B
Na shledanou Emile	František Kožík	1957	Praha: Státní nakladatelství dětské knihy	A
Na škvárové dráze	Mirko Paráček	1958	Praha: STN	A
Dana a Emil Zátopkovi vypravují	Dana Zátopková	1960	Praha: Naše vojsko	A
Dana a Emil Zátopkovi vypravují	Dana Zátopková	1962	Praha: STN 2. vydání	A
Od startu k cíli	Jan Hanč	1962	Praha: STN	A

Josef Odložil vypráví	Jan Popper	1967	Praha: STN	A
Běží Zátopek	Emil Zátopek	1967	Praha: Olympia	A
70 let československé lehké atletiky	Alfréd Janecký	1968	Praha: Olympia	B
Zlato, stříbro, bronz	Jaromír Hořec	1969	Praha: Olympia	B
Mozoly a medaile	Jan Popper	1975	Praha: Olympia	A
Život plný sportu	Vilém Mandlík	1976	Praha: Naše vojsko	A
Zlato, stříbro, bronz	Jan Kotrba	1977	Praha: Práce	B
Zlatá kniha atletiky	Alfréd Janecký	1978	Praha: Olympia	B
Neboj se jich, Heleno!	Čeněk Kohlmann	1980	Praha: Olympia	A
Hrdinové olympijských her	Valerij Štejnbač	1984	Praha: Olympia Z ruštiny přeložil Dalibor Richter	C
Čekání	Jarmila Kratochvílová, Miroslav Kváč	1985	Praha: Olympia	A
Zátopek a ti druzí	Zvonimír Šupich	1986	Praha Olympia	A
Malá encyklopedie atletiky	Jan Jirka	1990	Praha: Olympia	C
Jan Železný	Pavel Vitouš	1994	Praha: Svoboda	A
Sto let královny	Jan Jirka	1997	Praha: Iris	C

Kdo byl kdo v české atletice	Jan Jirka	2000	Praha: Olympia	C
Z vrcholu do propadliště a zpět	Tomáš Dvořák	2001	Praha: Hart	A
Emil Zátopek a sport objektivem Emila Fafka aj.	Emil Fafek	2001	Třebíč: Akcent	A
Emil Zátopek: olympijská legenda	František Macák	2002	Praha: Olympia	A
Poselství kulhavého běžce	Stanislav Komenda	2003	Olomouc: Univerzita Palackého	A
Kdo byl kdo v české atletice	Jan Jirka	2004	Praha, Olympia	C
Tomáš Lví srdce	Petr Čermák	2007	Imagination of People, (Lipník nad Bečvou)	A
Kruhy osudu	Olga Fikotová-Connolly	2007	V Řitce: Daranus	A
Trénoval jsem Emila	Oldřich Koudelka	2007	Lanškroun: TG Tisk a Folklorní sdružení České republiky	A
Bára	Petr Čermák	2009	Imagination of People, (Lipník nad Bečvou)	A
Medailon Jarmily Kratochvílové	Ladislav Bárta	2009	Golčův Jeníkov	A

3. Výzkumná část

3. 1. Cíl a úkoly práce

Cílem bakalářské práce je hodnocení sportovní kariéry běžkyně Jarmily Kratochvílové v období let 1980 – 1984.

Vzhledem ke stanovenému cíli práce byly vytvořeny následující úkoly práce.

- 1) Prostudovat a provést literární rešerši biografických studií, které zachycovaly sportovní kariéru vybraných českých atletů.
- 2) Nashromáždit dostupnou literaturu, která zachycovala sportovní kariéru Jarmily Kratochvílové v letech 1980 – 1984.
- 3) Vytvořit kategorizaci pro hodnocení jednotlivých zdrojových dat a písemností.
- 4) Provést obsahovou analýzu vybraných dokumentů a následně realizovat řízený rozhovor s Jarmilou Kratochvílovou.
- 5) Zpracovat získané výsledky a provést závěrečné shrnutí.

3. 2. Výzkumné otázky

V rámci epizodické biografické studie, která zachycuje vybrané období sportovní kariéry Jarmily Kratochvílové, jsem si položil následující výzkumné otázky:

- 1) Kolik startů celkem absolvovala Jarmila Kratochvílová, kolik z nich bylo v hale a jak byly rozloženy do jednotlivých let?
- 2) Jaká kategorie novinových článků zmiňující sledovaného jedince převládala?
- 3) Stal se rok 1983 v kariéře Jarmily Kratochvílové z hlediska ohlasu v médiích tím nejúspěšnějším?

3. 3. Stručná biografická charakteristika

Jarmila Kratochvílová se narodila 26. ledna 1951 v Golčově Jeníkově, kde dodnes bydlí. V rodném městě chodila do základní školy a pod vedením pana učitele Sychrovského absolvovala první okresní školní závody v Havlíčkově Brodě.

Po přechodu na čáslavské Gymnázium se poprvé setkala s trenérem a tehdy i aktivním závodníkem místního atletického oddílu Miroslavem Kváčem. V té době jako mladší dorostenka zaběhla 100 m v čase 12,6 s a 400 m za 60,2 s. V roce 1972 absolvovala poprvé zimní přípravu, díky které zaběhla v Ostravě 400 m za 56,6 s, a poprvé se její jméno objevilo v novinách. 23. 2. 1974 získala v jablonecké hale svůj první titul halové

mistryně ČSSR v běhu na 300 m časem 40,1 s. Rekord ČSSR pokořila poprvé v roce 1978 na trati 200 m. Podařilo se jí to na bratislavské dráze, kde dosáhla času 23,3 s. Celkem posunula hranici rekordu ČSSR 43 krát.

Nejvýznamnější roky 1980 – 1984 jsou součástí výzkumné studie, proto nejsou v obsahu stručné biografické charakteristiky zahrnuty.

V roce 1985 byl hlavní událostí atletické sezóny Světový pohár v australském hlavním městě Canberra. V tomto závodě Jarmilu Kratochvílovou porazila Marita Kochová a časem 47,60 s ji připravila o světový rekord. V roce 1986 se k potížím s páteří přidaly i problémy s Achillovou šlachou, které vyústily až k její operaci. Následovala 17 měsíců dlouhá rehabilitace, po které se atletka zvládla připravit a kvalifikovat na Mistrovství světa do Říma. Tam obsadila ve finálovém běhu 5. místo. Bylo to poslední vystoupení Jarmily Kratochvílové na mezinárodní závodní scéně.

V roce 1988 vystudovala trenérskou školu FTVS UK a začala se věnovat trénování mladých atletů. Do tréninkové skupiny k ní přišla Ludmila Formanová a o rok později Hana Benešová. Čáslavský tandem, který později při mezinárodních závodech štafet tvořil polovinu reprezentačního týmu. Osobní rekordy Hany Benešové jsou 22,57 s na 200 m a 51,18 s na 400 m.

Lída Formanová získala na mistrovstvích ČR 18 zlatých, 2 stříbrné a 3 bronzové medaile na tratích 200 až 400 metrů. V roce 1993 přišla i první medaile z mezinárodních závodů, když na Mistrovství Evropy juniorů v San Sebastianu vyhrála závod na 800 m. Tento úspěch se jí podařil zopakovat i na Mistrovství Evropy dospělých ve Valencii v roce 1998. O rok později splnila roli favoritky a vyhrála i halové Mistrovství světa v japonském Maebashi. Osmisetmetrovou trať překonala za 1:56,90 min, vytvořila tak nejen nový osobní rekord v hale, ale také rekord halového Mistrovství světa. Vyvrcholení její sportovní kariéry přišlo o několik měsíců později při Mistrovství světa pod otevřeným nebem ve španělské Seville. Zde získala zlatou medaili na trati 800 m časem 1:56,68 min. Osobní rekordy Ludmily Formanové jsou 51,84 s na 400 m a 1:56,56 min na 800 m.

3. 4. Metodický postup

3.4.1. Obsahová analýza

Z hlediska obsahové analýzy byla použita kategorizace dle Volfa (2009) a byla upravena v rámci hodnocení sportovní kariéry běžkyně Jarmily Kratochvílové v období let 1980 – 1984.

Kategorizace článků

Deník Mladá fronta jsem si vybral z důvodu jeho dlouholeté tradice a návaznosti na již obhájené závěrečné práce na FTVS UK, které také čerpají z výše zmíněného periodika. Články vydané v letech 1980 – 1984 v deníku Mladá fronta jsem pro lepší přehlednost rozdělil do několika následujících kategorií.

A – článek popisující závod (autor v článku podrobněji rozebírá závod z různých hledisek: počasí, soupeři, vývoj závodu, medailisté, výkony atd.)

B – výsledek závodu (článek je strohým faktem např. 400 m ženy: 1. Kratochvílová 51,20 s)

C – informativní článek (článek podává informaci např., kde bude Jarmila Kratochvílová závodit, o nominaci na světovou akci, neúčast v závodu atd.)

D – rozhovor (rozhovor s Jarmilou Kratochvílovou)

E – anketa (článek sděluje průběh a vyhlášení výsledků různých anket)

F – hodnocení (v článku autor nebo přímo Jarmila Kratochvílová hodnotí závod, sezonu, kariéru)

3.4.2. Rozhovor

Ve druhé části výzkumného šetření dojde k provedení rozhovoru s Jarmilou Kratochvílovou. Tímto způsobem chci autenticky zachytit názory samotné respondentky ke sledovanému období v letech 1980 - 1984.

Podle členění Dismana (2002) jsem zvolil nestandardizovaný rozhovor, který umožňuje zaznamenat i širší souvislosti mezi zkoumanými fenomény, a dokonce i umožňuje vyloučit některé chyby, jež můžou vzniknout špatným porozuměním položené otázky dotazovaným.

Při použití techniky rozhovoru zjišťujeme veškeré údaje pouze zprostředkovaně. Z toho důvodu je nejlépe této techniky využít při zkoumání jevů z oblasti subjektivního hodnocení určité životní etapy, v tomto případě období sportovní kariéry Jarmily Kratochvílové v průběhu let 1980 - 1984.

Velkou pozornost jsem věnoval samotné přípravě rozhovoru, kterou jsem si rozčlenil na tři etapy: a) konstrukce otázek a záznamového archu,

b) předvýzkum s kontrolou vytvořených otázek,

c) realizace vlastního rozhovoru.

Největší pozornost jsem věnoval konstrukci jednotlivých otázek, když hlavní funkcí bylo získat od respondentky co nejpřesnější odpověď na předem stanovená témata. Zároveň důležitá byla spolupráce s respondentkou. Kaneová (1985) uvádí definici, která tvrdí, že „čím bližší je tazatel dotazovanému ve společenské vrstvě, pohlaví, věku a zájmech, tím vzrůstá naděje, že rozhovor proběhne úspěšně“. V našem případě byl zpracovatel bakalářské práce členem oddílu, který respondentka vedla.

Jednotlivé odpovědi byly zaznamenány na diktafon, což odpovídá tvrzení Dismana (2002), že se jedná o velice pracný postup zejména díky přepisu magnetofonového záznamu do písemné podoby.

3.5. Základní statistický rozbor

V první části hodnocení jsem se pokusil zaznamenat výskyt jednotlivých předem určených tematických kategorií ve vybraném periodiku. Následně jsem pro základní statistické vyhodnocení pracoval s četností jevu, který byl zároveň graficky znázorněn. Bylo použito sektorového grafu, který se používá pro znázornění relativních četností vyjádřených v procentech. Je to kruh, jehož jednotlivé výseče svou velikostí odpovídají relativním četnostem jednotlivých obměn zkoumaného statistického znaku, v tomto případě jednotlivých tematických kategorií.

4. Výsledková část

Výsledková část je rozdělena do dvou částí. V první části uvádím zpracované články. Druhá část se věnuje řízenému rozhovoru s Jarmilou Kratochvílovou.

Cílem bakalářské práce bylo hodnocení sportovní kariéry běžkyně Jarmily Kratochvílové v období let 1980 – 1984. Proto byla provedena obsahová analýza novinových článků z deníku Mladá fronta od roku 1980 do roku 1984. Pro každý rok jsem vytvořil samostatnou charakteristiku podle následujících bodů.

1. Celkový počet článků (n) za daný rok.
2. Celkový počet startů (n) v jednotlivých sezónách, které jsem následně rozdělil na starty halové a venkovní.
3. Nejlepší dosažený čas ve sledovaném roce. V závorce uvádím pořadí závodnice ve světových tabulkách na konci roku.
4. Úspěchy v každém ze sledovaných roků dle zpracovatele bakalářské práce.
5. Dle kategorizace uvedené v metodologii jsem články roztřídil podle jejich obsahu a uvedl v grafech 1 - 5. Zároveň jsem uvedl procentuelní zastoupení jednotlivých kategorií.
6. Osobní komentář Jarmily Kratochvílové ke každému roku.

4.1. Zpracování článků

Rok 1980

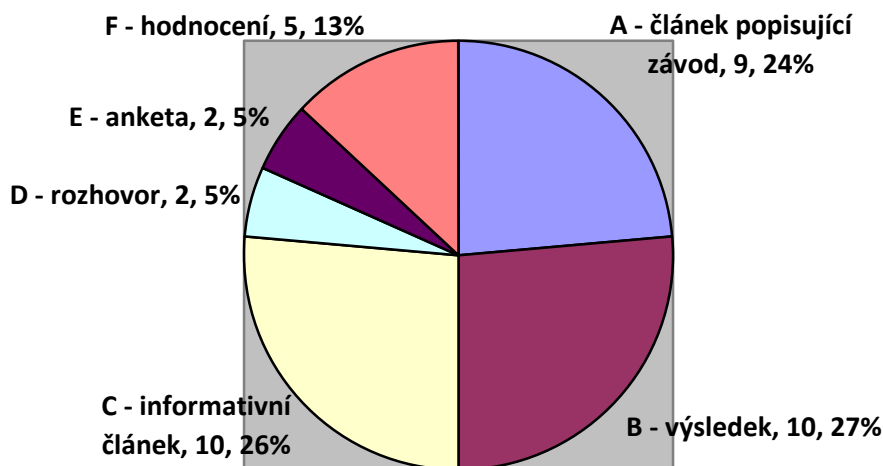
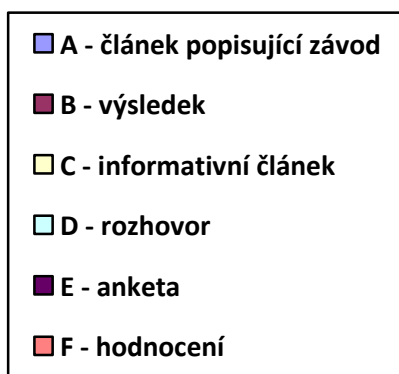
Počet článků (n): 38

Starty (n): Celkem: 27. Hala: 0. Venku: 27.

Nejlepší dosažený čas: Moskva, 400 m 49,46 s (2).

Úspěchy: Stříbrná medaile z XXII. letních olympijských her. Poprvé v kariéře 400 m pod 50 sekund, 49,46 s.

Graf 1

Komentář: Jednoznačně největším úspěchem byla olympiáda v Moskvě a čas 49,46 s. To mi zároveň zajistilo lepší podmínky pro další přípravu na závody. Ukončila jsem pracovní poměr v jeníkovském Pragoděvu a stala se profesionální atletkou. Začlenili nás s trenérem Kváčem do Střediska vrcholového sportu a já se stala členkou TJ Vysoké školy Praha.

Rok 1981

Počet článků (n): 52

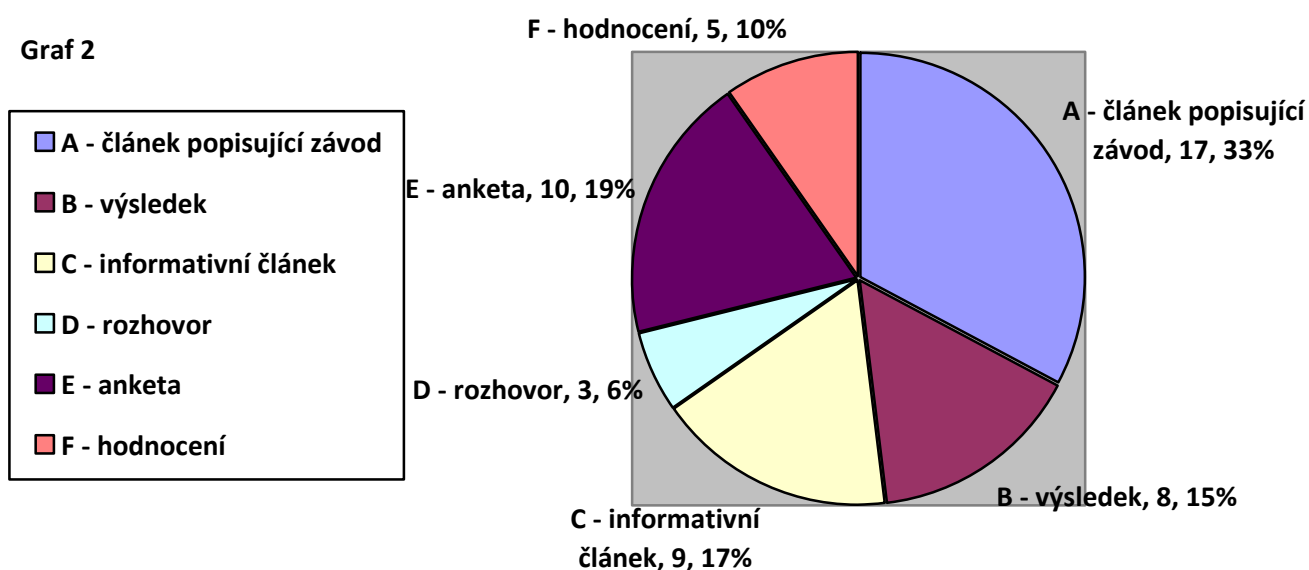
Starty (n): Celkem: 45. Hala: 8. Venku: 37.

Nejlepší dosažený čas: Řím, 400 m 48,61 s (1). Bratislava, 200 m 21,97 s (2).

Úspěchy: Světový halový rekord na 400 m 49,64 s a 200 m 22,76 s.

Halová mistryně Evropy Grenoble. Světový pohár Řím 48,61 s rekord ČSSR.

Graf 2

Komentář: V tomto roce se mi podařilo překonat halový světový rekord na 400 m, který jsem v dalším roce znovu překonala. Nejdůležitější v tomto roce ale byl Světový pohár v Římě. Start za družstvo Evropy. Poprvé jsem porazila Maritu Kochovou, která startovala za NDR, protože NDR a SSSR se tam dostaly jako první dva státy z Evropského poháru, proto se mnou Marita Kochová nestartovala za družstvo Evropy. Tam jsem také prvně poznala, jak chutná, když člověk něco velkého prohraje o jednu setinu vteřiny. Já jsem v tomto případě nedosáhla na světový rekord. Nedovedu si to představit, stačilo se jen předklonit. Nejdůležitější, co jsem si vzala z tohoto souboje, bylo to, že tehdy neporazitelná Marita Kochová může i prohrát.

Rok 1982

Počet článků (n): 53

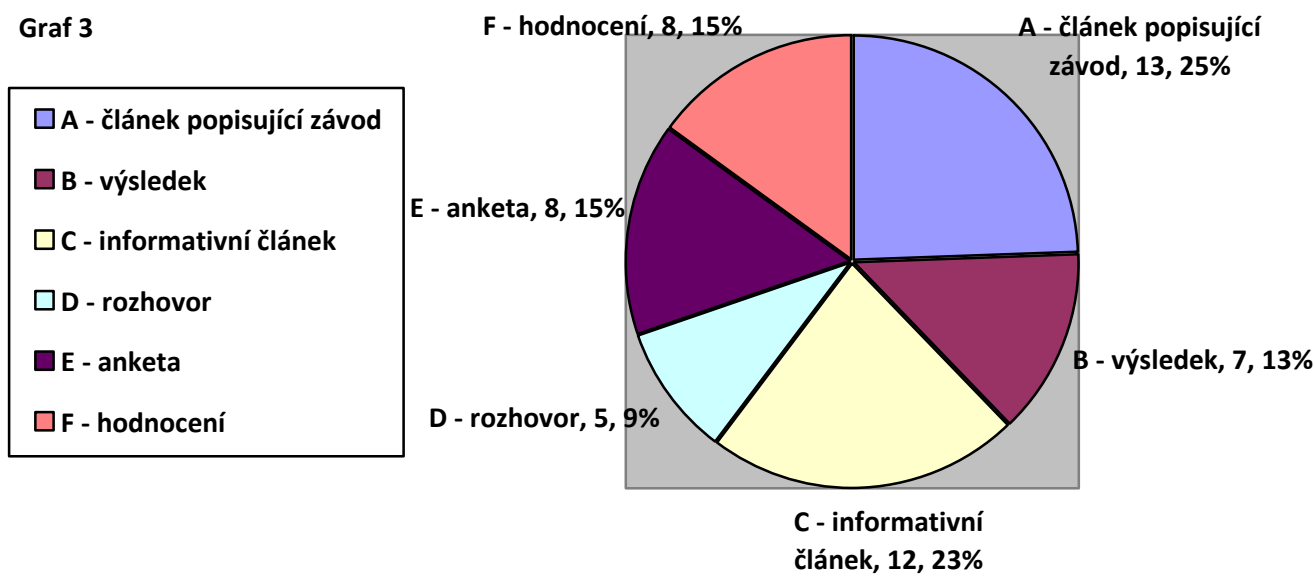
Starty (n): Celkem: 33. Hala: 4. Venku: 29.

Nejlepší dosažený čas: Atény, 400 m 48,85 s (2).

Úspěchy: Halová mistryně Evropy Milán, 400 m – 49,59 s. halový světový rekord.

Vicemistryně Evropy z Atén, 400 m – 48,85 s.

Graf 3

Komentář: Halový světový rekord v Miláně, který bohudík platí již třicet let. Řekla bych, že tento rekord již mohl být překonán. Občas se už k té padesátisekundové hranici čtvrtkačky v hale přibližují, avšak 70 setin je 70 setin. V životě je to nic, ale na té dráze to přeci jen něco znamená. Poté následovala velká příprava na letní Mistrovství Evropy do Atén. Když jsem již jednou porazila Maritu, tak proč ne i tady, říkala jsem si. Ale měla jsem zdravotní problémy, protože jsem si v Curychu na závodech při štafetě 4×100 m natrhla sval. Následovalo léčení a za tři neděle start. Znovu jsem s Maritou prohrála, ale druhé místo bylo dobré.

Rok 1983

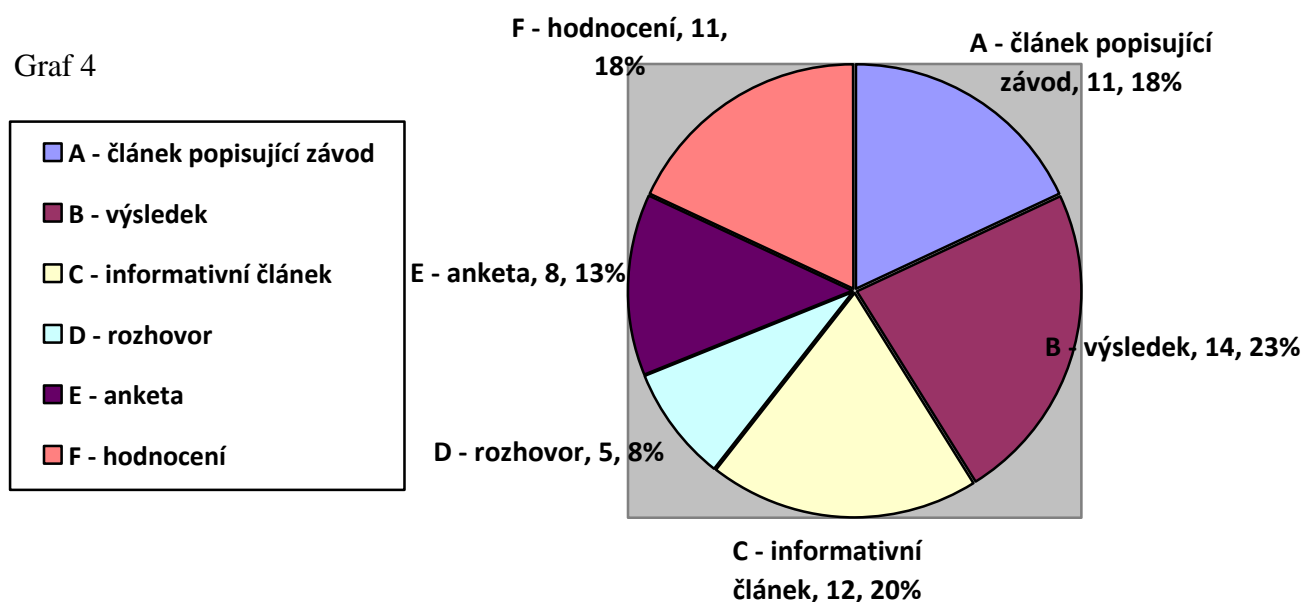
Počet článků (n): 61

Starty (n): Celkem: 28. Hala: 4. Venku: 24.

Nejlepší dosažený čas: Helsinky, 400 m 47,99 s (1). Mnichov, 800 m 1:53,28 min (1).

Úspěchy: Mnichov 800 m – 1:53,28 min. světový rekord. Mistryně světa z Helsinek na 800 a 400 m, světový rekord 47,99 s. Vicemistryně světa ve štafetě 4×400 m z Helsinek.

Graf 4

Komentář: Tento rok byl plně zaměřen na první mistrovství světa v atletice. Mně by stačila jedna nebo dvě medaile, hlavně vyhrát svoji trať 400 metrů s tím, že bych musela porazit Maritu Kochovou. Nejenže ona nenastoupila na tuto trať, ale mně se podařilo vyhrát i druhý den po osmistovce a zaběhnout světový rekord na čtvrtce. V tomto roce jsem překonala dva světové rekordy, což bylo až jako nad plán. Dvě zlaté medaile z mistrovství světa a stříbrná ze štafety. Nejspíš nejúspěšnější rok, který měl být odrazovým můstkem k roku 1984.

Rok 1984

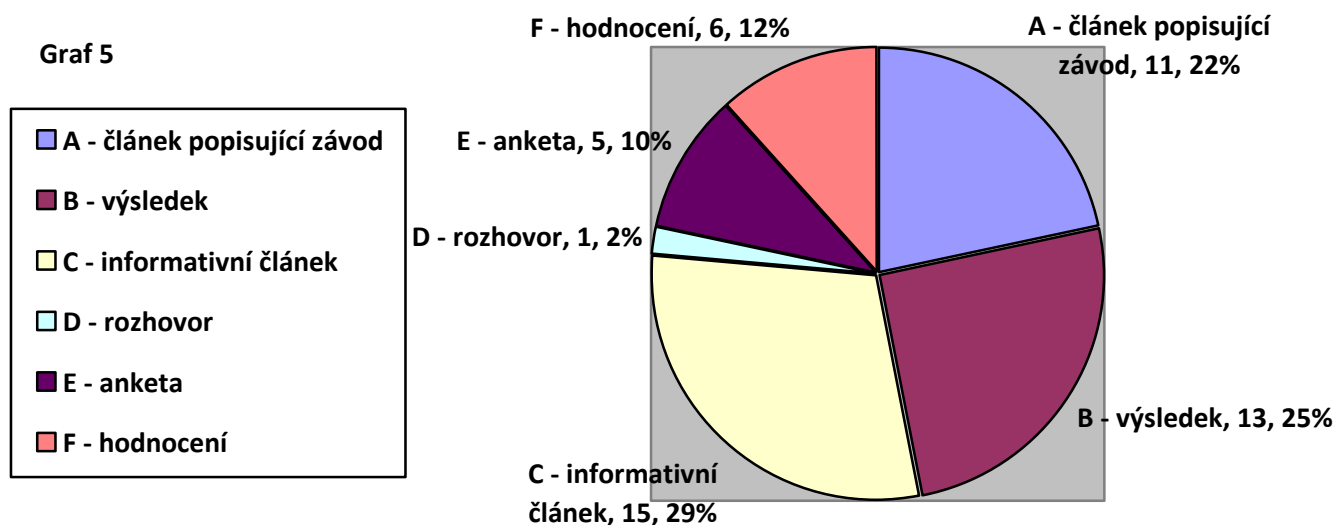
Počet článků (n): 51

Starty (n): Celkem: 37. Hala: 6. Venku: 31.

Nejlepší dosažený čas: Rieti, 400 m 49,02 s (5).

Úspěchy: Halová mistryně Evropy v Göteborgu na 200 m

Graf 5

Komentář: Z tohoto roku byl největším úspěchem start na halovém Mistrovství Evropy v Göteborgu na mé neobvyklé trati 200 m. Vedení chtělo, aby bylo víc medailí, proto nám určili, že já poběžím dvoustovku, Táňa Kocembová 400 m a Milena Matějkovičová 800 m. Já jsem hrozně chtěla běžet 400 m, ale zase by nebyla medaile z dvoustovky a nešlo to skloubit, protože v hale vše proběhne v moc krátké době. Evropa trvá necelé tři dny, a to jsou rozběhy, semifinále a finále, jak na dvě stě, tak i na čtyři sta metrů. Už jsme byli také rozumní. Jeden start tady a všechno připravovat k olympiádě, která nakonec ani nebyla.

4.2. Řízený rozhovor

1) Jaké vidíte důvody, že Vaše výkonnost kulminovala v letech 1982 – 1983, když už Vám bylo přes 30 let?

Hlavní důvod je asi ten, že jsem také pozdě začala. Nezačala jsem ve 12 nebo 13 letech, ale až ve druhém ročníku gymnázia. Bylo mi 17, když jsem přišla poprvé na stadion. Tréninky nebyly zdaleka takové, jako třeba teď trénují mladé atletky, ale bylo to více méně hraní a seznamování s tím. První náznaky lepší výkonnosti jsem zaznamenala v roce 1978, kdy bylo Mistrovství Evropy v Praze. Už jsem měla docela slušný čas na 400 m, ale předtím jsem onemocněla, takže jsem vypadla v meziběhu. Pak přišel rok 1979, tam už jsem byla druhá na mistrovství Evropy v hale.

2) Který významný sportovní úspěch Vás podnítil k tomu, věnovat se tréninku tak intenzivně?

Já si myslím, že to byl rok 1978 - 1979. Předtím nebyla taková výkonnost. V roce 1978 jsem zaběhla před mistrovstvím Evropy zkraje roku na Zlaté tretře v Ostravě československý rekord na 400 m. V té době to bylo možná do šestky na světě. Úplně největší úspěch, který mě podnítil, vždycky jsem to říkala a říkám, byla olympiáda. Tam jsem nečekala ani zlepšení, ani medaili. Čas pod padesát vteřin na 400 m, druhá za Kochovou, která byla jednoznačně nejlepší na světě. To tak člověka nakopne, že začne přemýšlet o tréninku a chce se tomu víc věnovat. Tohle řadím jasně na první místo. Skoro na první místo v životě.

3) Jaké bylo Vaše očekávání úspěchu na XXII. letních olympijských hrách v Moskvě roku 1980, jak jste vnímala souboj s Maritou Kochovou?

Odjížděla jsem s tím, že největší úspěch na olympiádě by bylo běžet olympijské finále. O medaili jsem vůbec nepřemýšlela, protože já jsem v té době měla čas asi 50,30, což byl splněný limit na olympiádu. V té době čtvrtce žen vládly evropské závodnice, hlavně Němky a Rusky, trochu i Irena Szewinská, která tu běžela svůj poslední závod. Najednou to ale docela šlo, postupovala jsem přes kvalifikace až do finále. Nakonec jsem byla ve finále a říkala jsem si, že teď už je to tak možná trošku jedno, jestli budu první nebo

osmá. Tam už je osm hodně dobrých závodnic. Jenže pak, když je člověk už ve finále, tak prostě běží. Souboj s Maritou Kochovou jsem začala vnímat až na třístovce. V náběhu do poslední rovinky jsem se skoro vyděsila toho, že jsme byly téměř vedle sebe. Byla jsem z toho docela přepadlá, jestli je to tak možné. Tam jsem začala souboj s ní první vnímat. Vydržela jsem ten závod dokonce. Je jasné, že ona byla lepší a třetí byla další Němka. Ten souboj ale naznačil, že Marita Kochová není neporazitelná. Že je to také jen normální ženská, která je dobrá, je nejlepší na světě, má určitou výkonnost, ale že je i porazitelná. To se potvrdilo hned druhý rok, kdy jsem poprvé v životě Maritu Kochovou porazila, tedy v roce 1981.

4) Změnil se po stříbrné medaili v Moskvě Váš život?

Určitě se trošku změnil, protože všechno co bylo před Moskvou se po zisku medaile pro mě trochu vylepšilo. Nemusela jsem chodit do práce, nemusela jsem ráno ve 4 hodiny vstávat a chodit běhat někam na silnici, kde se svítilo. Potom utíkat do práce a z práce utíkat sem na trénink. Teprve po medaili mě zařadili do střediska vrcholového sportu, čímž mi středisko refundovalo můj plat ze zaměstnání. I když to byl pakatel, přeci jen to něco bylo. Měla jsem možnost být víc na soustředění a už to nebyla taková šílená honička jako dřív. Začala jsem závodit za Vysoké školy Praha, které mi tohle umožnily ale připravovala jsem se i nadále v Čáslavi.

5) Co vedlo z pohledu trenérky k překonání světového rekordu na 800 metrů?

To bylo v roce 1983, kdy jsem byla asi na absolutní výkonnostní špičce. Jednak jsem neměla zdravotně v tom roce vůbec problémy a jednak těch x roků tréninku na 400 m předtím samozřejmě nashromáždilo i trochu jakoby trénink na 800 m. Ono se zdá, že jsem na to netrénovala, ale asi to není pravda, když jsem v tréninku odběhala třeba dvacet třístovek zamýšlených na 400 m, ale zároveň to byl trénink na 800 m. A třeba další, opakované kilometry, samozřejmě síla atd. Myšlenky jsem na to vůbec neměla, myslela jsem stále jen na těch 400 m. Trenér Kváč byl ale asi chytřejší, protože mě v roce 1982 na úplně posledním závodě sezóny, na extralize v Praze na Slávii, postavil na trať 800 m s tím, že mi Jana Červenková odtáhne první kolo, a zaběhla jsem čas 1:56,54 min. Prostě jsem běžela, o nic se nejednalo. Je to 800 m, které stejně nikde na žádných velkých závodech nepoběžím. Čas ale naznačil, že kdybych jen trochu o

osmistovce přemýšlela a trochu víc se na ni zaměřovala, možná že ne v tréninku, ale jakoby víc v hlavě, tak by se mohlo něco povést. Půlka se běží na rozdíl od čtyřstovky jinak, je tam seběhnutí pak už nemáš svojí dráhu, dá se běžet víc hlavou, svézt se za někým.

Prvně to vlastně nastalo 26. července, kdy jsem osmistovku neměla vůbec běžet. Do Mnichova jsme jeli na trať 200 m, protože asi za 12 dní bylo Mistrovství Světa v Helsinkách, na kterém poběžím jen trať 400 m a 4×400 m, ale 800 m ne. Den předtím, než jsme jeli do Mnichova, byly závody v Praze. Já jsem tam běžela úplně sama 400 m za 48,45, což byl druhý nejlepší čas po Maritě Kochové. Protože jsem běžela sama, zaměřila jsem se o to víc v hlavě na možnost, že bych jí mohla třeba i porazit nebo s ní bojovat. V té době byl světový rekord 48,16 a já běžela sama 48,45. Po závodech jsem jela domů a druhý den jsme odjížděli právě do Mnichova, kde jsem měla běžet 200 m jako takový rychlostní test na pěkném velkém stadionu. Jenže, to už je ta známá historie, kdy jsem měla křeč v noze a 200 m je rychlá trať, natrhávají se tam svaly. Mně už se to stalo v roce 1982, pak jsem měla velké problémy se uzdravit. Na místě jsme se rozhodli, že 200 m nepůjdu, protože to byla taková křeč, že jsem se válela doma po zemi. Nohy byly po závodě hrozně unavené a asi jsem se i špatně vyklusala po tak velkém výkonu. Takže v Mnichově jsme se rozhodli, že 400 m ne, to jsem běžela v Praze, 200 m ne, protože to je rychlé, tak už nic jiného než 800 m nezbylo s tím, že to půjdu pohodově.

Kousek přede mnou běžela nějaká Němka, která táhla ten závod pro svoji kolegyni, pro kterou to byl poslední start před mistrovstvím. Běžela přede mnou možná 200-250 m, pak se otočila, Němka tam nebyla, byla jsem tam já, tak mi ustoupila do strany a já už jsem pak běžela sama. Běželo se mi hrozně dobře, nikdo mi nezakřičel nikde mezičas. To asi ani nešlo, tam je ohromný stadion, ale mně se běželo kupodivu strašně dobře, asi jsem z velké formy na tom byla dobře i psychicky, protože se o nic nejednalo. Jen bylo potřeba něco odběhnout, abychom mohly vyjet zase někdy někam, když už nám cestu zajistili. Dodnes tvrdím, že z velké pohody, samozřejmě i z natrénovanosti, díky zdraví, a z pocitu, že se vůbec o nic nejedná, jsem to doběhla až do cíle s tím, že ani lidi mi netleskali, až někdy na poslední stovce, ani jsem nevěděla, jaký mám náskok, ani se to nenatáčelo, až posledních 250 m, s ohromným náskokem jsem to bez vodiče prostě doběhla. Sice jsem osmistovku běžela v září taky dobře, ale tentokrát mi o nic nešlo.

Další věcí bylo, že jsem už pak běžela jen tři osmistovky v Helsinkách a potom už jsem tu trať neběhala. Kdežto ty holky, které to dnes běhají, závodí na osmistovce třeba každý týden, když je zařazená osmistovka do Diamantové ligy, kde se jedná o startovné a poté i o bonusy. Otázka je, kdybych závodila teď, jestli bych to nedělala také. Kdyby mi někdo nabízel peníze už jen za start. Mutolaová neustále vyhlášovala pokusy na překonání mého rekordu, ale běžela za sezónu 25 osmistovek, což je strašně moc. Jelimová vyjela z Keni, zůstala tady v Evropě a týden co týden vyhlášovala pokus o překonání světového rekordu s dobrými vodiči, kteří to umí, a dostala se 73 setin vteřiny k mému rekordu, ale skončila sezóna a potom o ní dva roky nikdo skoro neslyšel. Takže si myslím, že je potřeba trénovat, odpočívat, být zdravý a přemýšlet, kde startovat, vybírat si pečlivě závody. Bude olympiáda, oni budou mít hroznou motivaci, takže se může podařit překonat světový rekord. Pokud ale začnou běhat nesmyslně na všech mítincích, tak nevím. To je ale můj názor, že z mála může být i docela hodně. Pak je čas na trénink na regeneraci i se třeba trošku vyléčit, když se týden co týden nezávodí.

6) Byly nějaké odlišnosti v přípravě na olympijské hry 1980 a 1984?

Odlišnosti byly hlavně v tom, že před olympiádou 1980 v Moskvě jsem neměla tolik času na trénink. Jednak jsem pracovala, dálkově studovala, tréninky byly ráno a odpoledne po práci. To skončilo až po zisku medaile na olympijských hrách. Na druhou stranu mi to i něco dalo. Vždycky říkám, že pak už bych to nedokázala, se takto připravovat, ale vidina účasti na olympijských hrách mě hnala dopředu. Čtyřletý cyklus po olympiádě v Moskvě byl zaměřený jednoznačně na větší výkony, možná i na světový rekord. V roce 1981 jsem běžela 48,61 a zůstala jedinou setinu za světovým rekordem. To jsou asi dva nebo tři centimetry. Tam byl již trénink zaměřen na velké závody. V roce 1982 se příprava ubírala k Mistrovství Evropy v Aténách, kde jsem byla po zranění a Marita Kochová mě znovu porazila. V roce 1983 jsme se zaměřili k Prvnímu mistrovství světa v atletice. Atleti ještě nikdy neměli mistrovství světa. Vždy bylo jen mistrovství Evropy a olympiáda a to se jednou za čtyři roky střídalo. Já jsem vlastně startovala na Mistrovství Evropy v Praze roku 1978 a pak až v roce 1982 v Aténách, mezitím byl jediný vrchol, kterým byla olympiáda v Moskvě, pokud člověk nebyl tak dobrý, aby se dostal do družstva Evropy na Světový pohár, kde startovaly výběry Evropy, Afriky, Ameriky, Austrálie a Oceánie. Druhý den po skončení vydařeného šampionátu

v Helsinkách začínala příprava na rok 1984. Samozřejmě jsme v té době nevěděli, jak to dopadne, že nikam nepojedeme.

7) Počítali jste s trenérem v přípravě na olympijské hry 1984 s dvojstartem?

Ne, nešlo to. Dvojstart byl možný jen v roce 1983, i když tam byla pouze půlhodinová pauza mezi semifinále čtvrtky a finále osmistovky. V roce 1983 už jsme přesně věděli, co se na olympiádě poběží a kdy se to poběží. Finále na 800 m a finále na 400 m dělilo jen asi 10 minut, takže jsme s tím nepočítali. Zvažovali jsme, kterou trať vybereme, jestli 400 m nebo 800 m.

8) Změnil se po zisku 3 medailí z Helsinek zájem médií?

Zájem se určitě zvýšil, ale nebylo to takové, jako kdybych takový výkon zaběhla teď. Byla jsem nejlepší sportovkyně, dostala jsem vázu a jela jsem domů. Obdržela jsem různá pozvání třeba na Hrad k prezidentovi a musela jsem jít na sjezd ČSTV, ale nebylo to takové, jako by to bylo v dnešní době. Bylo to daleko klidnější. Některých akcí jsem se musela zúčastnit, ale tím, že byl socialistický režim, tak jsem neměla žádné povinnosti třeba ke sponzorům. Dnes udělá sponzor akci a závodník, který je pod smlouvou, tam musí být. Zájem médií byl určitě, ale v té době to bylo daleko klidnější.

9) Jak jste vnímala bojkot olympijských her v roce 1984 z pohledu sportovce a jak s odstupem z pohledu trenéra?

Neuměla jsem si představit, že by se někdy mohlo stát, aby někdo někomu zakázal jet na olympijské hry. Důvod, že je tam nebezpečno, byla blbost. Když jsem se dověděla, že Olympijský výbor Sovětského svazu zakázal svým sportovcům jet na olympiádu do Los Angeles, stále jsem věřila, že my tam určitě pojedeme. Jenže země byly se Sovětským svazem tak propojené, že již večer se k nim přidalo NDR a pak další státy. Československo se přidalo asi následující večer. Jen Rumunsko řeklo, ne. My tam pojedeme. Až když se vyhlásilo, že Československo nepojede na olympiádu, teprve jsem

tomu uvěřila, ale nedalo se nic dělat. Myslela jsem si, že na olympijských hrách 1984 nejspíš skončím. Byl to tak veliký závod, že jsem nevěděla, jak to bude s motivací na další čtyři roky, a také zdravotně to již nebylo nejlepší. Bojkot mi pomohl jedině v tom, že jsem další tři roky dělala to, co mám tolik ráda, i když se objevily větší zdravotní problémy. Mrzelo mě to z důvodu, že olympiáda byla v Americe, kde mnozí z nás nikdy nebyli a nedovedli si to představit. Říkalo se, že tam budou větší finanční ohodnocení a ne 12 000 korun za zlatou medaili. Měla jsem tři medaile a najednou za půl roku bylo všechno jinak. Nemohla jsem je tam obhájit. V té době nejen atleti jako třeba já, Helena Fibingerová, Imrich Bugár, Zdenka Šilhavá, Táňa Kocembová, Jozef Pribilinec, ale i další sportovci byli skvěle připraveni a Československo přišlo nejenom o řadu medailí, ale i o postavení a možnost ukázat se, přestože jsme taková malá země, ač nás bylo ještě o pět milionů víc než nyní. Osmistovka se v Los Angeles neběžela moc rychle. Vyhrála právě Rumunka v čase asi 1:57,50 min, takže i přes nějaké problémy ta medaile byla na dosah. V dnešní době si závodník ziskem olympijské medaile zajistí část života. Milión a půl je hodně peněz za olympijské zlato. Nemyslím si, že se ještě někdy bude bojkot opakovat, i když se o tom mluvilo při Olympijských hrách v Peking.

10) Ve sportovní kariéře jste musela provést několik nelehkých rozhodnutí. Litovala jste někdy některého z nich?

Myslím si, že ani ne. To špatné se vyvážilo s tím dobrým. Sportovní kariéra není jen o dobrých výkonech a o medailích, ale také o bolestech, o věcech, kterých se musí člověk vzdát. Tenkrát mě štválo, když mi trenér řekl, že nesmím jít do kina nebo jet vlakem do školy do Prahy, protože tam lidi kašlou. Nemohla jsem se jít koupat do rybníka, i když bylo třicet stupňů, protože jsem mohla nastydnout. Tenkrát mě to štválo a byla jsem z toho rozhozená, ale dnes již beru, že to ke sportu patřilo. Myslela jsem na to, že takhle nežiju jen já, ale i jiní sportovci. Na druhou stranu jsem zažila spoustu věcí, které bych normálně v té době a ani teď zažít nemohla. Kdybych nedělala sport, tak bych zůstala jako jedna v řadě, měla bych školu a buď bych někde učila, nebo bych seděla v kanceláři. Všechno se to vyvážilo.

11) Jak vnímáte roli médií v současné době, kdy jsou úspěšní sportovci celebritami? Nemrzí Vás, že to tak nebylo i dřív?

Mě to vůbec nemrzí, občas dostanu nějakou pozvánku, i když je to minimální. Nezažila jsem to, nikdo mě neplácal po zádech, žila jsem v malém městě, kde mě lidi brali rovnocenně. Musela jsem stát ve frontě stejně jako ostatní, i když občas jsem dostala třeba v krámu lepší maso. To byla úplně jiná doba a já si vůbec nedovedu představit žít jako celebrita. Když se někdo zeptá, jaké by to bylo, kdybych si nyní vydělávala tak jako v dnešní době nejlepší atleti. To mě občas zamrzí, i když peníze nejsou úplně potřebné, jsou důležitější věci, ale jsou věci, které bez peněz nejdou udělat. Život by byl asi trochu snadnější, ale já bych ty peníze stejně rozdala. Jen někdy si říkám, kdybych já teď dostala za světový rekord 100 000 dolarů a ne 3000, které jsem dostala, tak co já bych za to mohla všechno podniknout. Ty peníze ale prostě nebyly, tak to nebudu řešit. Já se na celebrity ráda podívám v televizi, ale abych byla šílená z Bolta, že přijede do Ostravy. Dobře, je to Bolt, dostane 5 000 000 korun jen za start. S tím já se stále nemohu smířit. Bohužel nebo bohudík, taková je doba a Bolt je jeden z těch, kteří dávají atletiku někam výš a děti chtějí běhat jako Bolt. Jestli ne tady, tak na Jamaice dvě třetiny kluků dělají atletiku, protože všichni chtějí být jako Bolt.

12) Je v současné době atletka, která by mohla ohrozit světový rekord na 800 nebo 400 metrů? Kde jsou jejich rezervy?

Nemyslím si, že by světový rekord Marity Kochové na 400 m mohl být překonán v dohledné době. Čas 47,60 je tak velký, ani nevím, jestli je srovnatelný s mým rekordem na 800 m. Na půlce vidím spíš možnost překonání světového rekordu u atletek trénujících v Africe na náhorních plošinách a hlavně vyrůstajících v těchto místech. Od dětství je pro ně přirozené běhat 5 kilometrů do školy nebo pro vodu. Je to pro ně přirozený vytrvalostní běh, a proto jsou dobří na tratích 800 m a delších, ale nejsou dobří na 100 m nebo 200 m. Vidím to na atletky pocházející právě z těchto vysoko položených zemí. Dnes již mají také daleko chytřejší trenéry, než tomu bývalo dřív. Mohla by to být právě jedna z dvojice Jelimová, Semenyová, které odmalička žijí a trénují právě v těchto podmínkách. Jejich rezervy jsou možná v tréninku. Trať na 800 m je dnes již nejdelší sprint, dvě rychlá kola, ale také i síla, v které mohou mít rezervy. Jak trénovat, jak vydržet dvě kola. Tolik atletek již bylo na šesti stech metrech rychlejších

než já při světovém rekordu, ale je tam stále i posledních dvě stě metrů. Jak udělat to, aby dokázaly vydržet do konce. Kolikrát jsem si říkala, že rekord již bude překonán, ale najednou jim zbývá posledních sto nebo dvě stě metrů do cíle. Tady vidím ty rezervy.

Světový rekord na 800 m mi již přijde na spadnutí vzhledem k tomu, kde se africké atletky připravují. Já jsem jezdila do Font Romeu, které leží v nadmořské výšce 1850 metrů nad mořem. V takové výšce jsem nemohla běžet nic dlouhého. Začala jsem tam běhat opakovaně sto padesátky a po několika úsecích jsem musela polehávat po zemi. Není tam kyslík, ale ony jsou na to zvyklé, mají vytvořené předpoklady v takovém prostředí žít a trénovat. Z toho si myslím, že budou vznikat světové rekordy na 800 m, 1500 m, 5000 m i 10 000 m.

Budu sledovat tyto dvě závodnice, které mají letos skvělou motivaci v podobě olympijských her. Možná mohou na chvíli přestat myslet na světový rekord na 800 m, budou se soustředit na to, jak vyhrát olympiádu, tak současně budou psychicky odolnější na překonání světového rekordu. Může to z toho vzejít, stejně jako vzešel můj světový rekord. Chtěla jsem vyhrát mistrovství světa a porazit Maritu Kochovou na 400 m. Nakonec jsem k tomu přidala ještě světový rekord na 800 m a poté v Helsinkách i na 400 m.

Krátký komentář:

Rozhovor proběhl v kanceláři čáslavského atletického klubu, ve které celá řada předmětů a fotografií připomíná slavnou kariéru Jarmily Kratochvílové. Atmosféra byla velmi přátelská snad i proto, že se spolu již několik let známe. Paní Kratochvílová pečlivě odpovídala na všechny připravené otázky. Překvapující pro mě bylo, jak klidná a smířená byla při otázkách týkajících se bojkotu XXIII. letních olympijských her v roce 1984. Naopak velmi emotivně popisovala závod v Římě z roku 1981, při kterém o jednu setinu nepřekonala světový rekord. Z jejího hlasu bylo i po více než třiceti letech patrné, jak důležitá setina sekundy to pro ni byla a že si závod ještě mnohokrát v hlavě proběhla. Zajímavé bylo i to, jak důkladně si Jarmila Kratochvílová pamatovala všechny závody, na které jsem se dotazoval. Do podrobných detailů poutavě líčila svůj atletický život.

5. Závěry

Na závěr provedu stručné zhodnocení a uvedu odpovědi na položené výzkumné otázky. Cílem bakalářské práce bylo hodnocení sportovní kariéry běžkyně Jarmily Kratochvílové v období let 1980 – 1984.

Cíle i úkoly bakalářské práce byly splněny. Pomocí výzkumných otázek jsem dospěl k následujícím informacím.

Z hlediska otázky č. 1 je potřeba říci, že Jarmila Kratochvílová absolvovala v letech 1980 – 1984 celkem 170 startů. 22 startů bylo v hale a 148 pod otevřeným nebem.

V roce 1980 svou přípravu směřovala k jedinému cíli, kterým byly XXII. letní olympijské hry v Moskvě, zřejmě proto neabsolvovala žádný závod v hale. Venkovních závodů běžela celkem 27.

Za rok 1981 jsem zaznamenal celkem 45 startů, což je nejvyšší počet ze sledovaných let. Tento rok byl nejpočetnější i z hlediska startů v halové sezóně, kde startovala v osmi závodech. V hlavní sezóně absolvovala 37 závodů, což je také nejvyšší počet.

V roce 1982 absolvovala atletka celkem 33 startů. Z toho byly 4 halové a 29 pod otevřeným nebem.

V nejúspěšnějším roce 1983, ve kterém překonala dva světové rekordy, absolvovala Jarmila Kratochvílová nejnižší počet venkovních startů, a to jen 24. K tomu závodila čtyřikrát v hale, celkem tedy v tomto roce nastoupila na start 28 krát.

Rok 1984 znamenal druhý nejvyšší počet závodů. Celkem 37 startů rozdělila závodnice na 6 halových a 31 venkovních.

V otázce č. 2 jsem se zabýval převládající kategorií novinových článků zmiňujících osobu Jarmily Kratochvílové. Od roku 1980 do roku 1984 jsem zpracoval celkem 255 článků o Jarmile Kratochvílové. Nejvyšší počet, a to celkem 61 popisovalo závod. 58 článků bylo informativního charakteru a 52 článků uvádělo výsledek závodu. Ostatní kategorie novinových článků byly zastoupeny v podstatně nižším počtu.

Otázka č. 3 se zabývala ohlasem médií na československou atletku v roce 1983. Zde se potvrdila předpověď, že právě v tomto roce vyšlo o Jarmile Kratochvílové největší množství článků v deníku Mladá fronta. Počty článků v jednotlivých letech měly vzestupnou tendenci a právě rok 1983 se s 61 články stal nejčastěji publikovaným. V následujícím roce se počet článků snížil.

Důvod tohoto vzestupu bych hledal v zájmu o Jarmilu Kratochvílovou díky stoupající výkonnosti. S rostoucími výkony a úspěchy se zvyšoval i zájem médií. V roce 1980 jsem zaznamenal 38 článků, jejich četnost stoupla především po XXII. letních olympijských hrách. První halový světový rekord na 400 m v roce 1981 se odrazil i ve výrazném vzestupu zájmu médií. V tomto roce vyšlo 52 článků. Následující rok 1982 přinesl jen nepatrné navýšení článků na 53. Tento vzestupný trend vyvrcholil v roce 1983. Sama atletka označuje tento rok jako nejúspěšnější ve své sportovní kariéře. V roce 1984 se počet článků snížil na 51, na čemž se projevila absence vrcholu sezóny, kterým měly být XXIII. letní olympijské hry. Domnívám se, že média neměla připomínat tento bojkot, a proto se méně zajímala o špičkové atlety, kteří měli šanci uspět na olympijských hrách. Nižší zájem médií mohl být také způsoben poklesem výkonnosti Jarmily Kratochvílové, která v roce 1984 dosáhla pátého času na 400 m ve světových tabulkách.

Při hodnocení získaných dat jsem se rozhodl porovnat mnou získané výsledky s výsledky již obhájených závěrečných prací.

Matěcha (2011) zaznamenal v deníku Mladá fronta v letech 1976 – 1995 celkem 348 článků o Imrichu Bugárovi. V letech 1980 – 1984 vyšlo o známém diskaři 110 článků čili o 145 méně než za stejné období o Jarmile Kratochvílové.

Podobné srovnání se nabízí i s výsledky práce Volfa (2007), který v deníku Mladá fronta zaznamenal o Janu Železném v letech 1986 – 2007 celkem 766 článků. Nebylo tedy možné porovnat množství článků ve stejných letech, proto jsem zvolil dle autora nejúspěšnější období v zájmu médií o Jana Železného. V letech 1999 – 2003 vyšlo o světovém rekordmanovi celkem 274 článků což je o 19 více než o Jarmile Kratochvílové.

Chocholová (2008) zaznamenala v letech 1946 – 1961 o Daně Zátopkové celkem 388 článků. Jako nejúspěšnější rok z hlediska zájmu médií uvádí rok 1954. Vybral jsem tedy pro srovnání období let 1952 – 1956. V těchto letech vyšlo o Daně Zátopkové 174 novinových článků, což je o 81 méně než ve sledovaném období o Jarmile Kratochvílové.

Podle Matěchy (2011) byl Imrich Bugár v médiích prezentován především díky výsledkům závodů. O samotnou osobu diskaře se deník Mladá fronta příliš nezajímal.

Zřejmě proto byl rozdíl v množství vydaných článků u obou srovnávaných atletů tak patrný.

Naopak u Jana Železného, který je považován za nejlepšího oštěpaře všech dob, můžeme sledovat v práci Volfa (2007) velký mediální zájem. Držitel tří zlatých a jedné stříbrné medaile z olympijských her zaznamenal v pětiletém období vyšší počet článků než Jarmila Kratochvílová. Rozdíl 19 článků za 5 let je však velmi malý. Lze proto usuzovat, že popularita Jarmily Kratochvílové byla v letech 1980 – 1984 podobná jako popularita Jana Železného v letech 1999 – 2003.

Chocholová (2008) vysvětluje nižší zájem o Danu Zátopkovou tím, že média se soustředila především na jejího manžela Emila Zátopka. Ani olympijské zlato z Helsinek příliš nezvýšilo zájem o skvělou oštěpařku. Byl tu jiný hrdina, dvojnásobný olympijský vítěz Emil Zátopek.

Jarmila Kratochvílová pochází z prostředí malého města, které nikdy nevyměnila za zřejmě pohodlnější život a snadnější sportovní přípravu, jakou nabízí velká města. Právě proto jsou jí dosud přirozené vlastnosti jako skromnost a píle. Pouze práce, která za ní stojí, udělala z Jarmily Kratochvílové hvězdu světové atletiky.

Je na škodu, že se o této skvělé atletce nepsalo a nepíše více, a když, tak se objevují články zpochybňující její výjimečné výkony místo toho, aby uznávaly úspěchy, jakých dosáhla. Vždyť světová rekordmanka, která vychovala mistryni světa, je velmi vzácné spojení.

Doufám, že v blízké době navážou i další autoři na snahu o zviditelnění významných osobností české atletiky. Bylo by vhodné vydávat nejen závěrečné práce, ale i knižní publikace zabývající se sportovní kariérou a životem významných sportovců. V této epizodické biografii jsem obsáhl jen pět let z velmi zajímavého života Jarmily Kratochvílové. Prostor pro případné následovníky se tedy nabízí i v tomto tématu.

6. Soupis literatury

6.1. Použitá literatura

1. BÁRTA, L. a kol. *Medailon Jarmily Kratochvílové*. Golčův Jeníkov, 2009. 120 s. ISBN 978-80-254-3975-3
2. BRYANT, J. *Amazing Women Athletes*. Toronto: Second Story Press, 2002. 75 p. ISBN 1-896764-44-4.
3. DENZIN, N. K. *Interpretative interactionism*. Thousands Oaks, CA: Sage, 1989
4. DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost. Příručka pro uživatele*. Dotisk 3. vydání. Praha: Karolinum, 2002.
5. DRULÁK, P. a kol. *Jak zkoumat politiku*. Praha: Portál, 2008. 253 s. ISBN 978-80-7367-385-7
6. HASDAY, J.L. *Extraordinary Women Athletes. Extraordinary People*. New York: Children Press, 2000. 286 p. ISBN 0-513-27039-7.
7. HENDL, J. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1997. 243 s. ISBN 80-7184-549-3
8. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. 2. aktualizované vydání. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
9. HORELICOVÁ, V. *Vnímání Emila Zátopka v českém tisku v letech 1998 – 2009*. Diplomová práce (ved. A. Kaplan). Praha: UK FTVS, 2009
10. CHOCHOLOVÁ, A. *Biografická studie sportovní kariéry olympioničky Dany Zátopkové*. Diplomová práce (ved. A. Kaplan). Praha: UK FTVS, 2008. 78 s.
11. JOYNER – KERSEE, J., STEPTOE, S. *A Kind of Grace: The Autobiography of the World's Greatest Female Athlete*. New York: Warner Books, 1997. 311 p. ISBN 0-446-52248-1.
12. KANEOVÁ, E. *Doing Your Own Research – Interview*. London-New York: Marion Boyars, 1985.
13. KRATOCHVÍLOVÁ, J., KVÁČ, M. *Čekání*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1985. 158 s.

14. MATĚCHA, M. *Biografie sportovní kariéry Imricha Bugára*. Diplomová práce (ved. A. Kaplan). Praha: UK FTVS, 2011
15. TESÁREK, M. *Sportovní kariéra olympijského vítěze Roberta Změlíka*. Bakalářská práce (ved. A. Kaplan). Praha: UK FTVS, 2010
16. TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ, M. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. 296 s. ISBN 978-80-7367-683-4
17. VOLF, J. *Biografická studie sportovní kariéry Jana Železného*. Diplomová práce (ved. A. Kaplan). Praha: UK FTVS, 2007. 148 s.

6.2. Literatura s biografickou tematikou

1. BÁRTA, L. *Medailon Jarmily Kratochvílové*. Golčův Jeníkov: Decibel, 2009. 120s.
2. BOSÁK, E. *Emil Zátopek*. Praha: Orbis, 1953.
3. BOSÁK, E. *František Janda – Suk*. Praha: STN, 1956. 80 s.
4. ČERMÁK, P. *Bára*. Lipník nad Bečvou: Imagination of people, 2009. 175 s.
5. ČERMÁK, P. *Tomáš, lví srdce*. Lipník nad Bečvou: Imagination of people, 2007. 174 s.
6. DVOŘÁK, T. *Z vrcholu do propadliště a zpět*. Praha: Formát, 2001. 103 s.
7. FAFEK, E. *Emil Zátopek a sport objektivem Emila Fafky a jiných*. Třebíč: Akcent, 2001. 149 s.
8. FIKOTOVÁ – CONNOLLYOVÁ, O. *Kruhy osudu*. Řitka: Daranus, 2007. 263 s.
9. HANČ, J., HORČIC, M. *Od startu k cíli*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, 1962. 143 s.
10. HOŘEC, J. *Zlato, stříbro, bronz*. Praha: Olympia, 1969. 273 s.
11. JANECKÝ, A. *Slavné postavy naší atletiky*. Praha: Českomoravské tiskařské a vydavatelské podniky, 1946. 626 s.
12. JANECKÝ, A., aj. *Zlatá kniha atletiky*. Praha: Olympia, 1978. 222 s.
13. JANECKÝ, A., aj. *70 let československé lehké atletiky*. Praha: Olympia, 1968. 119 s.
14. JÍLEK, P. *Emil Zátopek*. Brno: Rovnost, 1949. 60 s.
15. JIRKA, J., aj. *Kdo byl kdo v české atletice*. Praha: Olympia 2004. 239 s.
16. JIRKA, J., aj. *Malá encyklopedie atletiky*. Praha: Olympia, 1990. 608 s.
17. JIRKA, J., aj. *Sto let královny*. Praha: Česká atletika, 1997. 265 s.

18. KOHLMANN, Č. *Neboj se jich, Heleno!* Praha: Olympia, 1980. 139 s.
19. KOMENDA, S. Poselství kulhavého běžce. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003.
20. KOTRBA, J. Zlato, stříbro, bronz. Praha: Práce, 1977. 72 s.
21. KOUDELKA, O. *Trénoval jsem Emila*. Lanškroun: TG Tisk a Folklorní sdružení České republiky, 2007. 180 s.
22. KOŽÍK, F. *Emil Zátopek vypravuje*. Praha: SNDK, 1955. 63 s.
23. KOŽÍK, F. *Emil Zátopek ve fotografii*. Praha: Artia, 1955. 53 s.
24. KOŽÍK, F. *Emil Zátopek*. Bratislava: SNDK, 1956. 94 s.
25. KOŽÍK, F. *Na shledanou, Emile*. Praha: SNDK, 1957. 195 s.
26. KOŽÍK, F. *Vítěz marathonský: Příklad Emila Zátopka*. Praha: Orbis, 1954. 197 s.
27. MACÁK, F. *Emil Zátopek - olympijská legenda*. Praha: Olympia, 2002. 70 s.
28. MANDLÍK, V. *Život plný sportu*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1976. 117 s.
29. MERLÍNOVÁ, L. *Zdenin světový rekord*. Praha: Šolc a Šimáček, 1935. 220 s.
30. NOVOTNÝ, J. *Miloval život a boj: Evžen Rošický – sportovec a novinář*. Praha: STN, 1956. 87 s.
31. PARÁČEK, M. *Hoch v tretrách*. Třebachovice pod Orebem: Antonín Dědourek, 1946. 106 s.
32. PARÁČEK, M. *Na škvárové dráze*. Praha: STN, 1958. 152 s.
33. POPPER, J. *Josef Odložil vypráví*. Praha: STN, 1967. 123 s.
34. POPPER, J. *Mozoly a medaile*. Praha: Olympia, 1975. 151 s.
35. ROŠICKÝ, E. *Kulhavý běžec*. Praha: b. v., 1938.
36. SMUTNÝ, S. *Emil Zátopek nástupce Nurmiho a Hägga*. Praha: Mladá fronta, 1947. 15 s.
37. ŠTEJNBACH, V. *Hrdinové olympijských her*. Praha: Olympia, 1984. 173s.
38. ŠTORKÁN, K. *Rekord nepadá z nebe. Cesta zasloužilého mistra sportu Jiřího Skobly*. Praha: Mladá fronta, 1956. 91 s.
39. ŠUPICH, Z. *Zátopek a ti druzí*. Praha: Olympia, 1986. 172 s.
40. VITOUŠ, P. *Jan Železný*. Praha: Svoboda, 1994. 190 s.
41. ZÁTOPEK, E. *Běží Zátopek*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1967. 87 s.
42. ZÁTOPEK, E. *Můj trénink a závodění*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, 1955. 90 s.
43. ZÁTOPKOVÁ, D. *Dana a Emil Zátopkovi vypravují*. Praha: Naše vojsko, 1960. 256 s.